

KOHTUMÄÄRUS

Kohus	Tartu Ringkonnakohus
Kohtukoosseis	Maili Lokk, Agu Timmi, Viivi Tomson
Määruse tegemise aeg ja koht	23. oktoober 2008 Tartu
Haldusasja number	3-08-1673
Haldusasi	M.K. i kaebus EV Justiitsministeeriumi 23.07.2008 vaideotsuse tühistamiseks (kaebaja paigutamine Viru Vangla 2. üksuse sektsiooni E 8, millega kaasnesid mitmesugused piirangud). Menetlusabi taotlus riigilõivust (80 krooni) vabastamiseks
Vaidlustatud kohtulahend	Tartu Halduskohtu 1. oktoobri 2008 määrus
Kaebuse esitaja ja kaebuse liik	M.K. i määruskaebus
Asja läbivaatamise kuupäev	Kirjalik menetlus
RESOLUTSIOON	Jätta määruskaebus rahuldamata ja Tartu Halduskohtu 1. oktoobri 2008 määrus muutmata.
Edasikaebamise kord	Määruse peale võib esitada 15 päeva jooksul alates määruse ärakirja kättesaamisest määruskaebuse Riigikohtule.

ASJAOLUD

1. M.K. esitas kohtule kaebuse Viru Vangla toimingute peale, mis seisnes kaebaja paigutamises Viru Vangla 2. üksuse sektsiooni E 8, millega kaasnesid mitmesugused piirangud.

Tartu Halduskohtu 3. septembri 2008 määrusega jäeti kaebus käiguta ja anti tähtaeg puuduste kõrvaldamiseks.

M.K. i 10.09.2008 kirja kohaselt taotleb ta järgmiste toimingute õigusvastasuse tuvastamist:

- 1.Kaebaja üleviimine range režiimiga sektsiooni.
- 2.Spordisaali kasutamise võimatus.
- 3.Sotsiaalabi programmide mittevõimaldamine.
- 4.Isikliku raadio ja televiisori kasutamise mittevõimaldamine.
- 5.Jalutuskäikude ja juuksuri mittevõimaldamine.
- 6.Meditsiiniabi mittevõimaldamine.
- 7.Puhkuse mittevõimaldamine.

24.09.2008 kirjas kohtule märkis kaebaja, et tema jaoks on oluline vaid EV Justiitsministeeriumi 23.07.2008 vaideotsuse tühistamine. Kuna kaebaja paigutati Viru Vangla 2. üksuse sektsiooni E 8, siis seoses tema üleviimisega range režiimiga sektsiooni kaasnesid ka mitmesugused piirangud. Kaebaja taotles riigilõivu tasumisest vabastamist, kuna ta on maksejõuetu ning tema ema-isa on töötud.

2. Tartu Halduskohus jättis 1. oktoobri 2008 määrusega M.K. i kaebuse käiguta ning menetlusabi taotluse 80-kroonise riigilõivu tasumisest vabastamiseks rahuldamata ning andis kaebuse esitajale 15-päevase tähtaja riigilõivu tasumiseks.

Määruse kohaselt ei ole M.K. i vabastamine riigilõivu tasumise kohustusest kaebuses väljatoodud asjaolusid arvestades põhjendatud. Tühistamiskaebuselt on riigilõiv 80 krooni, mille kohta tuleb halduskohtule esitada tasumist kinnitav tõend.

Riigilõivu tasumisest vabastamise nagu ka muud liiki menetlusabi andmise eesmärk on tagada isikule põhiseaduses sätestatud õigus pöörduda oma õiguste kaitseks kohtu poole ning vältida seda, et majanduslik olukord saaks isikule takistuseks tema õiguste kaitsel. Riigilõivu tasumise nõude eesmärgiks on aga, et halduskohtule ei esitataks läbimõttlematuid kaebusi. Hinnates maksejõuetu isiku riigilõivu tasumisest vabastamise põhjendatust, peab kohus andma eelhinnangu isiku õiguste kaitse vajalikkuse ja olulisuse kohta. Mida olulisem on kaebuse esitaja jaoks õigus, mille kaitseks ta kohtu poole pöörduda soovib, ning mida väiksemad on isiku võimalused oma õigusi kaitsta muul moel, seda enam on põhjendatud isiku vabastamine riigilõivu tasumisest. Ning vastupidi, maksejõuetu isiku riigilõivu tasumisest vabastamine ei ole põhjendatud, kui ilmneb, et õiguste kaitse vajadus kas puudub või on tegemist küsimusega, mida ei saa pidada isiku jaoks oluliseks. Samuti vähendab riigilõivu tasumisest vabastamise põhjendatust see, kui isikul oleks võimalik oma õigusi tõhusalt kaitsta ka muul moel, kui kohtu poole pöördudes.

Halduskohtu hinnangul ei saanud antud kaebuses esitatud nõuet pidada isiku jaoks oluliseks küsimuseks. Isiku jaoks olulise küsimusena saab vaadelda eelkõige selliseid küsimusi, millest arvestataval määral võib sõltuda isiku jaoks oluliste huvide realiseerumine. Käesoleval juhul on esitatud kinnipeetava ümberpaigutamise tühistamise nõue, kuna väidetavalt vangla sektsioonis E 8 on erinevad kinnipidamistingimused kui teistes vangla erinevates osades. Kinnipeetava paigutamine ja ümberpaigutamine otsustatakse lähtuvalt kinnipeetava ja vanglasüsteemi vajadustest ning seda teostatakse äärmiselt ulatusliku kaalutlusõiguse kaudu. Samuti on Euroopa Inimõiguste Kohus otsuses Bastone v Itaalia leidnud, et Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste konventsioon ei anna kinnipeetavale õigust valida kinnipidamiskohta.

MÄÄRUSKAEBUSE ESITAJA TAOTLUS JA PÕHJENDUSED

3. M.K. esitas määruskaebuse, milles taotleb Tartu Halduskohtu 1. oktoobri 2008 määruse tühistamist.

Määruskaebuse põhjenduste kohaselt ei ole määruskaebuse esitaja avaldanud, et tema jaoks on oluline ainult kinnipeetava ümberpaigutamise tühistamise nõue, vaid tema jaoks on tähtsad kõik seitse kaebuses nimetatud punkti. Põhiseaduse § 15 lg 1 lausest 1 tuleneb igäihe õigus pöörduda oma õiguste ja vabaduste rikkumise korral kohtusse. Kaebaja leiab, et tema paigutamisega E 8 sektsiooni rikuti tema õigusi ning seetõttu tuleks asi menetlusse võtta ja M.K. kui maksujõuetu isik riigilõivu tasumisest vabastada.

RINGKONNAKOHTU PÕHJENDUSED

4. Ringkonnakohus leiab, et määruskaebus tuleb jätta rahuldamata ja Tartu Halduskohtu 1. oktoobri 2008 määrus muutmata.

5. Nähtuvalt esitatud kaebusest ja selle täiendustest, on kaebus esitatud Viru Vangla toimingute peale, mis seisnes kaebaja paigutamises Viru Vangla 2. üksuse sektsiooni E 8.

Asjas ei ole vaidlust selle üle, et kaebaja on maksejõuetu ja tal ei ole vahendeid kaebuse esitamisel riigilõivu 80 krooni tasumiseks. Vaidlus on selles, kas kaebaja tuleb vabastada riigilõivu tasumisest HKMS § 91 lg 1 alusel või mitte.

Kuivõrd HKMS § 91 lg 1 ei kohusta maksejõuetut isikut igal juhul vabastama riigilõivu tasumise kohustusest, vaid annab selleks kohtule üksnes õiguse, tuleb nimetatud sätet tõlgendada selliselt, et kohus peab riigilõivust vabastamise taotluse lahendamisel võtma lisaks taotleja maksevõimele arvesse ka muid asjakohaseid kaalutlusi. Samas ei ole selliste täiendavate asjaolude arvestamine otseselt seotud tsiviilkohtumenetluse reeglitega ega nendega piiratud. Kuna riigilõivust vabastamise küsimus on Halduskohtumenetluse seadustikus reguleeritud, puudub vajadus HKMS 94 alusel tsiviilkohtumenetluse sätete kohaldamiseks. Riigilõivust vabastamise tingimused ja piirangud tulenevad seega mitte TsMS §-dest 181-183 või muudest tsiviilkohtumenetluse sätetest, nagu on ekslikult märkinud halduskohus, vaid halduskohtumenetluse enda sätetest ja põhimõtetest. See aga ei tähenda, et piirangud ei võiks tegelikkuses osaliselt langeda kokku Tsiviilkohtumenetluse seadustikus sätestatutega.

6. Iseenesest õige on halduskohtu seisukoht, et hinnates maksejõuetu isiku riigilõivu tasumisest vabastamise põhjendatust, peab kohus paratamatult andma eelhinnangu ka kaebaja õiguste kaitse vajalikkuse ja olulisuse kohta. Kui riigilõivu tasumise kohustus peaks aitama ära hoida ilmselgelt põhjendamatute kaebustega halduskohtusse pöördumist, siis riigilõivu tasumisest vabastamise võimalus aitab tagada, et isiku olulised õigused ei jääks tema maksejõuetuse tõttu kaitseta.

Samas on halduskohus lähtunud kaebaja õiguste kaitse ja vajalikkuse hindamisel asjakohatutest kaalutlustest. Halduskohus on leidnud, et kaebuses esitatud nõuet ei saa pidada isiku jaoks oluliseks küsimuseks, sest sellest ei sõltu arvestataval määral tema jaoks oluliste huvide realiseerumine. Vastupidiselt halduskohtule leiab ringkonnakohus, et kinnipeetu ümberpaigutamist vangla sektsioonide piires saab pidada isiku jaoks oluliseks küsimuseks. Kuna eelnevalt on kaebaja läbinud vaidemenetluse, siis on arusaamatu halduskohtu seisukoht, et isikul on võimalik oma õigusi tõhusamalt kaitsta ka muul moel kui kohtu poole pöördudes.

7. Samas aga ei piisa riigilõivu tasumisest vabastamise küsimuse otsustamisel sellest, et kaebust saab pidada isiku jaoks oluliseks. Kaebaja õiguste kaitse olulisuse kõrval tuleb arvestada ka seda, kas kaebusel on perspektiivi. Kuigi halduskohus ei ole vaidlustatud määruses selgesõnaliselt seda märkinud, on ta pidanud kaebust perspektiivituks ja ka sellest lähtuvalt jätnud taotluse riigilõivu tasumisest vabastamiseks rahuldamata. Lähtudes kaebuse faktilisest ja õiguslikust põhjendusest

tuleb nõustuda halduskohtuga, et kaebusel ei ole perspektiivi. Käesoleval juhul on vaidlustatud kinnipeetava paigutamine 2. üksuse sektsioonist E7 sektsiooni E8. Kinnipeetava vanglasisese paigutamise otsustab vangla, kus kinnipeetav karistust kannab ja antud juhul ongi Viru Vangla vastava otsustuse teinud. Kinnipeetava paigutamine ja ümberpaigutamine otsustatakse lähtuvalt kinnipeetava ja vanglasüsteemi vajadustest ning seda teostatakse äärmiselt ulatusliku kaalutlusõiguse kaudu. Kaebusest ei nähtu, et vangla oleks kaalutlusõiguse teostamisel rikkunud volituste piire, kaalutlusõiguse eesmärki või õiguse üldpõhimõtteid. Kohtusse pöördumine eeldab riigilõivu tasumist ning menetluskulude riigi kanda jätmine peab olema põhjendatud, kuid antud juhul ei ole see põhjendatud seetõttu, et kaebusel ei ole erilist perspektiivi.

Maili Lokk

Agu Timmi

Viivi Tomson